

УДК 351.865:355.45:304.4(477)

ВАЛЕНТИНА ВОЛОДИМИРІВНА КРИЖНА,

*кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник,
старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем
протидії злочинності Національної академії внутрішніх справ (м. Київ);*

 <https://orcid.org/0000-0002-0402-4224>

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ЯК СКЛАДОВА ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Важливу роль у забезпеченні прав і свобод людини відіграє держава, її органи. Шлях України до євроінтеграції передбачає спрямування на покращення діяльності правоохоронних органів з метою першочергового забезпечення ними національного законодавства та світових стандартів дотримання прав і свобод людини. На сьогодні, забезпечення прав і свобод людини правоохоронними органами вимагає концептуально нових підходів, що зумовлюють докорінні зміни організаційно-правових засад їх діяльності.

Статтею 3 Конституції України закріплено, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [1].

Проголошення будь-якого права і свободи людини, навіть закріпленого Конституцією України, нічого не варте без реальних гарантій їх реалізації. Однією з таких гарантій визначено організаційно-правовий механізм забезпечення прав і свобод, розуміючи під ним систему способів і факторів, що забезпечують необхідні умови реалізації та захисту всіх основних прав і свобод людини.

Органи Національної поліції України, виконуючи широке коло завдань щодо забезпечення законності та правопорядку, захисту прав і свобод громадян, прав і законних інтересів юридичних осіб від різних протиправних посягань, використовують систему різноманітних форм управління [2, с. 25] та адміністративно-правових засобів, які спрямовані на охорону громадського порядку та забезпечення громадської безпеки.

Особливу увагу питанням забезпечення прав і свобод людини та громадянина в діяльності поліції у наш час приділяють міжнародні правозахисні організації. У міжнародно-правовій практиці загальний масив нормативно-правових актів, які регламентують забезпечення прав і свобод людей, становлять: Загальна декларація прав людини 1948 року; Міжнародний пакт про громадянські та політичні права 1966 року; Європейська конвенція про захист прав людини та основних свобод 1950 року. Пізніше було додатково прийнято низку документів, що безпосередньо стосуються осіб, які потрапили до сфери компетенції правоохоронних органів, зважаючи на беззахисність громадян перед силою державного примусу. Особливе місце в реалізації згаданих нормативно-правових актів посідають правоохоронні органи, зокрема органи Національної поліції України. Першочерговим завданням цих органів під час виконання своїх функцій у будь-якій правовій державі, зокрема й в Україні, має бути захист прав і людської гідності всіх осіб. Саме належне функціонування правоохоронних органів зможе забезпечити ефективність їхньої діяльності в цьому напрямі [3].

Варто також зазначити, що охорона прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави передбачені завданнями НПУ у відповідності до п. 2 ч. 1 ст. 2 Закону України «Про Національну поліцію України» [4]. У статті 7 цього Закону передбачено у відповідності до назви «Дотримання прав і свобод людини» таке:

1. Під час виконання своїх завдань поліція забезпечує дотримання прав і свобод людини, гарантованих Конституцією та законами України, а також міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України і сприяє їх реалізації.

2. Обмеження прав і свобод людини допускається виключно на підставах та в порядку, визначених Конституцією і законами України, за нагальної необхідності і в обсязі, необхідному для виконання завдань поліції.

3. Здійснення заходів, що обмежують права та свободи людини, має бути негайно припинене, якщо мета застосування таких заходів досягнута або немає необхідності подальшого їх застосування.

4. Поліцейським за будь-яких обставин заборонено сприяти, здійснювати, підбурювати або терпляче ставитися до будь-яких форм катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання.

У разі виявлення таких дій кожен поліцейський зобов'язаний негайно вжити всіх можливих заходів щодо їх припинення та обов'язково доповісти безпосередньому керівництву про факти катування та наміри їх застосування.

У разі приховування фактів катування або інших видів неналежного поводження поліцейськими керівник органу протягом доби з моменту отримання відомостей про такі факти зобов'язаний ініціювати проведення службового розслідування та притягнення винних до відповідальності. У разі виявлення таких дій поліцейський зобов'язаний повідомити про це орган досудового розслідування, уповноважений на розслідування відповідних злочинів, учинених поліцейськими.

5. У діяльності поліції забороняються будь-які привілеї чи обмеження за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовною або іншими ознаками.

Тож сьогодення вимагає від працівників поліції досконалого знання не тільки національних нормативно-правових актів та їх правильного застосування на внутрішньодержавному рівні, а й міжнародно-правових документів, що стосуються діяльності правоохоронних органів, та регламентують права осіб [5]. Україна визнає пріоритет міжнародного права, і як повноправний член міжнародної спільноти постійно підвищує рівень виконання згаданих міжнародно-правових актів. Діяльність Національної поліції України є досить прогресивною в цьому сегменті. Нині відбувається переоцінка критеріїв діяльності органів та підрозділів, що входять до системи органів поліції [5].

Список бібліографічних посилань

1. Конституція України : закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 25.03.2019).

2. Варава В. В. Концепт інституту негласних слідчих дій у контексті нового кримінального процесуального законодавства України // Оперативно-розшукова діяльність органів внутрішніх справ: проблеми теорії та практики : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Дніпропетровськ, 21 верес. 2012 р.). Дніпропетровськ : Дніпропетровськ. держ. ун-т внутр. справ, 2012. 248 с.

3. Глушков В. О. Актуалізація проблеми вдосконалення законодавства України про оперативно-розшукову діяльність. *Вісник Вищої ради юстиції*. 2011. № 2 (6). С. 42–50.

4. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 25.03.2019).

5. Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. *Голос України*. 2012. № 90–91.

Одержано 26.03.2019

УДК 343.8

АРТЕМ ЄВГЕНОВИЧ КРИЩЕНКО,

здобувач Харківського національного університету внутрішніх справ

ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ХАРАКТЕРИСТИКА СПОСОБІВ ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З НЕЗАКОННИМ ВІДТВОРЕННЯМ ТА РОЗПОВСЮДЖЕННЯМ КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ

Високий рівень злочинності проти авторського права і суміжних прав, крім заподіяння матеріальної шкоди вітчизняним і зарубіжним правовласникам, призводить також до сповільнення темпів розвитку науки і культури, підриву інтелектуального потенціалу держави, зменшення надходжень до державного і місцевого бюджетів, ускладнення зовнішньополітичних і зовнішньоекономічних відносин України з іншими державами [1].